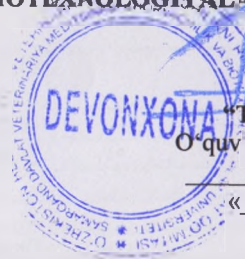

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
_____ A.A.Elmurodov
« ____ » avgust 2024 yil

**DORIVOR O'SIMLIKLAR YETISHTIRISHDA INNOVATSION
TEXNOLOGIYALAR
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

(Magistratura mutaxassisligi uchun)

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va vetenariya
Ta'lim sohasi:	810000 – Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik:	70811101- Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya fakulteti
70811101 – Dorivor o'simliklar yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Dorivor o'simliklar yetishtirishda innovatsion texnologiyalar
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DO'EITM1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistr mutaxassislari O'zbekiston sharoitida ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasiga doir nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Botanika
2.	Dorivor o'simliklar biologiyasi va ekologiyasi
3.	Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Dorivor o'simliklar yetishtirishda innovatsion texnologiyalar fani bo'yicha magistr mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi;
TN2	Mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi

	hamda fan (mavzu) haqida tasavvurga ega bo'lishi;
TN3	Magistrlar fan bo'yicha tajribalarni rejalashtirish va tashkil etish, olingan natijalarni tahlil qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Dorivor o'simliklarning amaliy ahamiyatga ega bo'lgan uslublarini qo'llay olish haqida bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Dorivor o'simliklar yetishtirishda innovatsion texnologiyalar fanini o'rganish jarayonida umumiy biologik dunyoqarashni kengaytirish bilan birga kelajakda kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan bilimlarni qo'llay oladi;
TN6	Dorivor o'simliklari hom-ashyosi tayyorlanganidan so'ng ularni yig'a oladi;
TN7	Xalq tabobati va rasmiy tabobatda qo'llanilayotgan dorivor o'simliklarni, dorivor o'simliklarning biokimyoviy tarkibini; urug'larni saqlashga baho bera oladi;
TN8	Mahalliy dorivor o'simliklarni ajrata olish, O'zR "Qizil kitob"ga kiritilgan dorivor o'simliklarni bilish, O'zbekistonda dorivor o'simliklar xom-ashyosini ishlab chiqarishdagi ahamiyati va o'rni, o'rmon dorivor o'simliklar hom-ashyosi yig'ilgandan so'ng, ularning quritish, oldingi mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan ishlar ko'lamini haqida bilimlar darajasini amaliyotda qo'llay biladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari. Dorivor o'simliklar dehqonchiligi (tarixi) asoslari
M2	Sug'oriladigan yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M3	Bir yillik dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M4	Ikki yillik dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M5	Ko'p yillik o'simliklarning dorivor turlarini yetishtirish texnologiyasi
M6	Tuganakli dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M7	Borivor buta o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M8	Dorivor ziravor va xushbo'y daraxt o'simlik turlarini yetishtirish texnologiyasi
M9	Dorivor daraxto'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M10	Adir mintaqalaridadorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M11	Sho'rlangan yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M12	Lalmi yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M13	Shirinmiya o'simligini yetishtirish texnologiyasi
M14	Kovrak va kovul o'simligini yetishtirish texnologiyasi.
M15	Dorivor o'simliklarni tayyorlash, birlamchi qayta ishlash va saqlash asoslari

M16	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda iqtisodiy samaradorlik
M17	O'zbekistonning istiqbolli dorivor va ziravor o'simliklari
M18	Tabiatda yo'qolib va kamayib ketayotgan noyob dorivor va xushbo'y o'simliklar.
M19	Lalmikor yerlarda almashlab ekish asoslari
M20	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda iqtisodiy samaradorligi
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Plantatsiya barpo etish uchun maydonlarni o'rganish
A2	Yerga ishlov berish va o'g'itlash
A3	Bir va ikki yillik dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A4	Ko'p yillik dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A5	Ildiz poyali dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A6	Tuganak dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A7	Piyozli dorivor o'simliklarini yetishtirish texnologiyasi
A8	Sitrus o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A9	Almashlab ekish sxemalarini tuzish
A10	Lalmi yerlarga dorivor o'simliklarni tanlash
A11	Ichki talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A12	Tashqi talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A13	Eksportbop dorivor o'simlik turlarini tanlash
A14	Eksport va import o'simliklar uchun me'yoriy xujjatlarni tayyorlash
A15	Karantin xizmati va ahamiyati
A16	Karantin xujjatlarini o'rganish va tahlil etish
A17	Bojxona me'yoriy xujjatlarini o'rganish va tahlil etish
A18	Import dorivor o'simlik turlari belgilash
A19	O'simliklarning bioekologik xususiyatlari.
A20	O'simliklarni o'sish va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar
A21	Ketma-ket gulli afsonak, (Termopsis) – <i>Thermopsis alterniflora Regel Schmaih.</i> ni yetishtirish texnologiyasi
A22	Mayda qir qilgan bargli kovrak (shashir), (Ferula tonkorassechyonnaya) – <i>Ferula tenuisecta</i> Korovin. ni yetishtirish texnologiyasi.
A23	Samarqand bo'znochi (Bessmertnik Samarkandskiy) – <i>Helichrisum maracandicum</i> M.Pop. ni yetishtirish texnologiyasi
A24	Biznes plan va hisob texnologik karta tuzish
A25	Iqtisodiy samaradorligini xisoblash.

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Shirinmiya (chuchukmiya), (Solodka golaya) – <i>Glycyrrhiza glabra</i> L. o'simligini yetishtirish	6

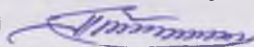

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1- sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

A. Nurniyozov

M. Begmatova

M. Begmatova

M. Eshmurodova

2.	Xushbo'y ruta, (Ruta dushistaya) – Ruta craveolens L. o'simligini yetishtirish	6
3.	Yaxlit qirrali zirk, Qizilzirk (Barbaris selnokraynyy) – Berberis integerima Bunge. o'simligini yetishtirish	6
4.	Itburun na'matak, (Rosa sobachya, Shipovnik obyknovennyy) – Rosa canina L. o'simligini yetishtirish	6
5.	Turkiston do'lanasi, (Boyarshyishnik turkestanский) – Crataegus turkestanica Pojark. o'simligini yetishtirish	6
6.	Oddiy bo'ymadaron – Тысячелистник обыкновенный – Achillea millefolium L. o'simligini yetishtirish	6
7.	Bozulbang, Zaysegub opyanyayushiy – Lagochilus inebrians Bunge. o'simligini yetishtirish	6
8.	Oddiy igit, (Air obyknovennyy) – Acorus calamus L. o'simligini yetishtirish	6
9.	Achchiq suv qalampiri, (Gores perechnyy, Vodyanoy peres) – Persicfria hydropiper (L.) Spach. o'simligini yetishtirish	6
10.	Achchiq suv qalampiri, (Gores perechnyy, Vodyanoy peres) – Persicfria hydropiper (L.) Spach. o'simligini yetishtirish	6
11.	Sudraluvchi ayuga, (Jivuchka polzuchaya) – <i>Ajuga reptans</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
12.	Baland bo'lyi andiz, (Devyasil vysokiy) - <i>Inula helenium</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar		
1.	M.X.Begmatova, A.A.Elmuurodov, Sh.Sh.Shernazarov, A.A. Nurniyozov. Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi.amaliy mashg'ulotlar uchun "O'quv qo'llanma" Toshkent-2023. 208 bet.	
2.	Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор усимликлари етиштириш технологияси (укув кулланма). - Тошкент, ЎЗР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет	
3.	X.N. Atabayeva, J.B. Xudayqulov. O'simlikshunoslik. -T.: «Fan va texnologiya», 2018, 408 bet	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.	
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.	

3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jaligi ekinlari davlat reyestri. T., 2014.
7.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
	Internet saytlar 1. www.gov.uz-O'zbekiston Respublikasi xukumat portali 2. www.lex.uz- O'zbekistoon Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. http://WWW.kurdyumov.ru/plodorodie/folkner/folk03.php 4. http://eslovar.ru/66259/ 5. http://WWW.doco.ru/?pq74180

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritishga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etishga ega bo'lsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olishga ega bo'lsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
  - fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
  - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
  - bayon qilish ravon bo'lmasa;
  - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
  - fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
  - g) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:
    - fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik korilmagan bo'lsa;
    - fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
    - fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
    - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
    - fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
    - fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	M.X.Begmatova – SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrası mudiri, b.f.f.d. (PhD). M.Q.Eshmurodova - SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrası katta o'qituvchisi, q.x.f.f.d (PhD).
E-mail:	Maloxat_begmatova@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrası
Taqrizchilar:	Taqrizchilar: 1. M.Hasanov – Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrası dotsenti q.x.f.f.d. (PhD). 2. Y.Sh.Tashpulatov- Samarqand agroinnovatsiyalar va tađiqotlar instituti dotsenti, b.f.f.d PhD